

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО
КОМПЛЕКСУ КРИМУ – ВАЖЛИВА УМОВА РОЗВИТКУ
РЕФОРМОВАНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА**

В.В.МИРОНОВ – аспірант, Херсонський ДАУ

Агропромисловий комплекс Криму має значний матеріально-технічний потенціал зрошувального та богарного землеробства. Це основа стабілізації та розвитку реформованих сільськогосподарських підприємств сьогодні й на перспективу. В нових умовах господарювання та ринкових відносин найважливіше – зберегти базу яка є, та забезпечити необхідний рівень фінансування меліоративного комплексу регіону.

Разом з тим, дослідження свідчать, що в останні роки значно скорочено фінансування водного господарства Криму з державного та місцевого бюджетів. Це призводить до неможливості експлуатувати державні водогосподарчі та меліоративні системи відповідно нормативним вимогам.

Так, якщо у 1990 році фінансування експлуатаційних водогосподарчих організацій Рескомводгоспу складало 97 % від необхідного, то у 1996 році – 79 %, у 1997 р. – 90 %, у 1998-1999 роках – 87 % (табл.1).

За останні роки значний спад виробництва промислової та сільськогосподарської продукції негативно відбився на формуванні місцевого бюджету регіону. Ось чому для мінімального забезпечення експлуатації водогосподарчого комплексу основним джерелом його фінансування є державний бюджет, який з загального обсягу склав у 1997 році – 72,9 %, у 1998-1999 роках – 89,7 %. Аналогічні показники фінансування спостерігаються по всім управлінням зрошувальних систем, включаючи Джанкойське, Червоноперекопське, Червоногвардійське, Першотравневе, Роздольненське, Радянське (табл.1).

Експлуатаційні організації відчувають великий дефіцит техніки, матеріалів, необхідного обладнання, запчастин, енергоносіїв, що веде до невиконання у повному обсязі робіт по ремонту зрошувальних систем, а також до їх передчасного зносу та руйнуванню.

Таблиця 1 – Фінансування експлуатаційних водогосподарчих організацій Рескомводгоспу на утримування меліоративних систем Криму, тис.грн

	1990				1996				1997				1998-1999			
	передбачене планом	фактичне фінансування	витрати	% фактичного фінансування від планового	передбачене планом	фактичне фінансування	витрати	% фактичного фінансування від планового	передбачене планом	фактичне фінансування	витрати	% фактичного фінансування від планового	передбачене планом	фактичне фінансування	витрати	% фактичного фінансування від планового
Управління зрошувальних систем																
Джанкойське	2559	2593	2809	101	3637	2864	3221	79	2561	2404	2627	94	3388	2915	3047	86
Червоноперекоське	1417	1290	1483	91	1316	1037	1242	79	1115	1010	1110	91	1500	1176	1307	78
Червоногвардійське	3497	3637	3793	104	6482	5104	5261	79	4730	4601	4700	97	7937	7641	7716	96
Першотравневе	4164	4106	4286	99	9126	7184	7539	79	6008	5759	5909	96	7656	7186	7317	94
Раздольненське	1811	2000	1859	110	2562	2017	2148	79	1604	1477	1585	92	2106	1812	1812	86
Радянське	860	831	882	97	655	516	624	79	558	437	502	78	588	406	406	69
В цілому по Рескомводгоспу	26276	25502	27395	97	35654	28098	28440	79	25431	22795	24115	90	32594	28342	29473	87

Фактичні витрати на експлуатацію водогосподарчого комплексу Криму та їх структура свідчать про значні скорочення засобів на ремонтно-відновлювальні роботи зрошувальних систем. Якщо у 1990 році на ремонт гідротехнічних споруд було витрачено 44 % грошових коштів від загального обсягу експлуатаційних витрат, то у 1996 році цей показник склав лише 8 %, у 1997 році – 7 %, у 1998-1999 роках – 6 %. Разом з тим водогосподарчі організації несуть витрати на електроенергію, питома вага яких від загального обсягу займає 78 %.

Вищенаведені дані свідчать про те, що виділені мінімальні засоби на експлуатацію водогосподарського комплексу в основному покривають витрати на електроенергію. При такому відношенні до меліорації земель та їх стану можуть бути завдані значні збитки сільському господарству Криму.

До того ж в період проведення економічних реформ значно погіршалась матеріально технічна база сільськогосподарських підприємств (табл.2).

Таблиця 2 – Матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств

Показники	Р о к и					1998-1999 р. у % до 1991 р.
	1991	1995	1996	1997	1998-1999	
Енергетичні потужності, тис.к.с.	7889	7606	6442	-	5653	71,7
Енергозабезпеченість на 1 га зрошуваних земель, к.с.	20,7	18,9	16,0	-	14,1	68,1
Споживання електроенергії на виробничі потреби, млн.кВт-год	937,7	578,7	434,6	337,5	266,4	28,4
Електроозбросність праці на 1 робітника, кВт-год	5598	4587	3770	3157	2628	46,9
Наявність тракторів, шт	21436	20255	17670	-	15433	72,0
Наявність зернозбиральних комбайнів, шт	3792	3599	3337	3043	2728	71,9

У 1991 році енергетичні потужності сільськогосподарських виробництва склали 7889 тис.к.с., а у 1998-1999 роках – 5653 тис.к.с. або 71,7 % від рівня 1991 року. Енергозабезпеченість на 1 га зрошуваних земель знизилась за дев'ятирічний період на

31,9 %. Споживання електроенергії на виробничі потреби за аналогічний період скоротилось на 671,3 млн.кВт-годин або на 71,6 %

Електроозброєність праці на 1 робітника у 1991 році досягла 5598 кВт-годин, тоді як у 1998-1999 роках – 2628 кВт-годин. Аналогічні показники спостерігаються по оснащенню сільськогосподарських підприємств основними сільськогосподарськими машинами (тракторами та зернозбиральними комбайнами), кількість яких скоротилась на 30 % від рівня 1991 року.

Скорочення фінансування водогосподарського комплексу та матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств Криму негативно вплинуло на рівень ефективності використання зрошуваних земель. Так, якщо у 1990 році виробництво валової продукції на 1 га зрошуваних земель склало 5775,8 грн, то у 1998-1999 роках – лише 2269,7 грн або знизилось на 60,7 %. Аналогічна тенденція спостерігається у виробництві продукції як рослинництва, так й тваринництва (табл.3).

Визиває тривогу той факт, що за незначний період часу рівень валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь зменшився більш ніж у два рази. При цьому продуктивність праці на 1 робітника сільського господарства склала 81 % від рівня 1990 року, що визвано значним скороченням працюючих в сільськогосподарському виробництві.

Спад виробництва валової продукції та оснащеності зрошувального комплексу основними фондами призвело до зниження показника фондівіддачі: фондівіддача постійно знижується і складає 1,23-1,06 грн. Таким чином, у 1998-1999 роках на кожну гривню основних фондів водогосподарчого комплексу Криму було отримано 1,06 грн валової сільськогосподарської продукції.

Аналогічна тенденція спостерігається по такому найважливішому показнику економічної ефективності як фондоємкість зрошуваних земель.

Аналіз вищенаданих даних свідчить - особливістю зрошувального землеробства є те, що діючі у ньому основні меліоративні та сільськогосподарські фонди у процесі виробництва знаходяться у взаємному зв'язку та взаємодії. Вони представляють собою єдину виробничо-технічну базу і повинні забезпечити отримання високих та гарантованих врожаїв в умовах зрошення.

Таблиця 3 – Показники використання зрошуваних земель (у порівняльних цінах 1996 року)

Показники	Р о к и						1998-1999 рр. у % до 1990 р.
	1990	1991	1995	1996	1997	1998-1999	
Зрошувані площі, тис.га	380,0	380,0	401,8	401,9	401,9	401,9	105,8
Виробництво валової продукції на 1 га зрошуваних земель, грн	5775,8	4895,8	2893,7	2554,8	2387,9	2269,7	39,3
у т.ч. продукції рослинництва/продукції тваринництва	2990,3 2785,5	2434,7 2461,1	1623,2 1270,5	1392,1 1162,7	1432,4 955,5	1294,8 974,9	43,3 35,0
Валова продукція на 100 га с-г угідь, тис.грн	124,0	105,0	67,0	59,3	56,3	53,3	43,0
Валова продукція на душу населення, грн	869,0	723,0	443,0	395,0	374,0	359,0	41,3
Продуктивність праці на 1 робітника сільського господарства, грн	-	11106	9216	8900	8977	8999	81,0
Фондовіддача, грн	-	-	-	1,23	1,12	1,06	-
Фондоємкість, грн	-	-	-	0,82	0,89	0,94	-

Дія усіх фондів повинна бути у комплексі і найбільший ефект може бути отриманий тільки тоді, коли усі меліоративні та сільськогосподарські фонди будуть діяти в оптимальних співвідношеннях. Інакше, при відсутності будь-якого одного засобу виробництва неможливо отримати максимальної ефективності від дії усіх інших засобів, які беруть участь у процесі виробництва.

В роки реформування колгоспів і радгоспів в колективні сільськогосподарські підприємства були порушені опрацьовані взаємозв'язки системи "земля – зрошення – виробничо-технічна база", що вкрай негативно позначилось на функціонуванні всього агропромислового комплексу.

Ось чому, виконуючи Указ Президента України від 3.12.1999 року № 1529/99, необхідно забезпечити умови оптимального співвідношення інтересів держави і сільськогосподарського власника.

Створені сільськогосподарські підприємства на основі приватної власності на землю та майно мають мотивацію в більш раціональному, бережливому використанні землі, меліоративних і сільськогосподарських фондів, інвестицій, матеріально-технічної бази з метою вирішення головної проблеми – стабілізувати сільськогосподарське виробництво та добитись його розвитку.

УДК: 331.21: 338.436.33

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І.В. ШЕПЕЛЬ – викладач, Херсонський ДАУ

Проведення в Україні економічних реформ і особливості перехідного періоду зумовлюють необхідність поглиблення аналізу організації оплати праці в народному господарстві. Заробітна плата є важливим якісним показником економічного господарювання. Саме на неї покладені відтворювальні та стимулюючі функції розвитку та вдосконалення робочої сили.

В Херсонській області у січні – листопаді 1999 року було зареєстровано середньооблікова кількість штатних працівників – 368705 осіб. У промисловості було зайнято 62376 осіб, або 16,9% від середньооблікової кількості. В цей же період у сільському господарстві працювало 127050 осіб, або 34,4% всіх зайнятих. Перевищення кількості сільськогосподарських працівників над промисловими більш ніж у 2 рази характерна для другої половини 90-х років і свідчить про негативні процеси деіндустріалізації економіки краю.

Специфіка видів діяльності обумовлює значну міжгалузеву та міжрегіональну диференціацію у рівнях заробітної плати працівників. Найвищі рівні заробітної плати відзначалися у працівників галузі промисловості, зв'язку, комунального господарства.

Рівень заробітної плати в сільськогосподарських підприємствах низький. Так середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника становила 110,91 грн, що на 20,4% нижче ніж у середньому у народному господарстві Херсонської області, та на 33,8% нижче ніж у промисловості (таблиця 1).